

tam; et rerum denique selectu, quam velut præcipuum scopum singulariter semper ob oculos habuimus, instructam.

Habes ergo, ut breviter tibi singula enumeremus, habes, inquam, materias prope omnes, quæ tibi sive in concionibus publicis explicandæ, sive in privatis instructionibus tractandæ videbuntur, puta virtutes et vitia, et quæ ad horum sive plantationem, sive evulsionem conducere possunt, copiose et ordinate digestas; nec eas etiam, quæ rariori in casu occurrere possunt, prætermissas.

Habes *naturam*, seu *definitionem*, *divisionem*, *actus* et *proprietates* singulorum dilucide explicatas. Habes *Sententias S. Scripturæ* et *SS. Patrum* selectissimas, atque, ut commodius tibi servire queant, in suas classes, quas plerumque *qualitas* (per quam nihil aliud quam essentiam cujusque rei intelligimus), *necessitas*, *utilitas*, *æquitas*, *dignitas*, *jucunditasque*, vel eorum opposita distinguunt, distributas.

Habes *Exempla* et *Historias* tam veteres quam recentes, in triplicem iterum classem distinctas, quarum prima historias *Catholicorum*, seu eorum, qui veram Religionem tenuerunt; secunda *Domesticorum*, seu eorum, qui illustrissimæ Societati Jesu adscripti sunt; tertia vero *Ethnicorum*, seu eorum, qui Deum verum ignorarunt, complectitur. Habes *Similitudines* aptissimas una cum *Motivis* ad scopum, quem persuadere intendis, persequendum efficaciter allicientibus; et *Mediis* ad illum facile feliciterque consequendum non modice conducentibus.

Habes doctrinas *Asceticas* solidas, et in iis brevem synopsim plerorumque dogmatum, quæ de quavis Virtute, aut Vitio, aut alia simili materia ab ascetis doctoribus in schola affectus præscribuntur. Habes *Conceptus prædicabiles* seu argumenta concionum (in quibus inveniendis multi non exiguum difficultatem se experiri profitentur) non simpliciter duntaxat proposita, sed magna ex parte in concionis formam et dispositionem redacta.

Habes *Miscellanea*, id est, dicta sapientum, fabulas, apologos, aut alias ejusmodi materias, quæ condimenti loco interdum concionibus immisceri solent. Habes *Axiomata*, ex plurimis aliis, quæ passim ab auctoribus congeruntur, studiose selecta. Habes denique *Auctores* et libros, qui de simili materia fusius scripserunt, diligenter indicatos, ut ad illos, si placuerit, velut ad fontes recurrere, pluresque de proposita materia doctrinas haurire possis.

Quid ergo superest, nisi ut vere *Bibliothecam* tibi *manualem* oblatam fatearis, et ne frustra hanc nomenclaturam sortita sit, ad manum constanter habeas, itaque utaris, ut nec nos laboris in ea instruenda suscepti, nec te operæ in ea evolvenda impensæ poeniteat? Id unicuique sane volumus, atque ut certius abs te obtineamus, omnem tibi, Amice Lector, a Deo ter Optimo Maximo qua corporis, qua animi incolunitatem precamur.

BIBLIOTHECÆ

MANUALIS

CONCIONATORIÆ

ABNEGATIO SUI IPSIUS.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est juxta S. Basilium summa rerum omnium vite superioris oblitio, atque a suis voluptatibus recessio. S. BASIL. in reg. fusius disp.

Quasi diceret, inquit Julius Fatus, Abnegationis proprium munus est, delere ex mente nostra affectu plenam memoriam rerum secularium, et abducere nos ab amore, affectuque inordinato erga nos ipsos. JULIUS FAT. de Mortif. c. ix.

Quod ipsum etiam confirmans S. Bernardus: Quid est, inquit, semetipsum abnegare, nisi voluptatibus propriis renuntiare? S. BERNARD. s. vii de Convers. ad sororem.

DIVISIO. — Dividitur in abnegationem carnis, et spiritus; illa est, per quam carni negamus, quod contra legem divinam, ac rationis rectitudinem postulat; de qua sic loquitur Cassianus: Post rerum externarum renuntiationem, illud est cunctorum luctaminum veluti quoddam solidissimum fundamentum, ut primitus carnalium desideriorum incentiva perimantur; nam nullus, carne non devicta, legitime poterit decertare. CASSIAN. l. V Instit. c. xvi.

Abnegatio spiritus est, qua animæ negatur,

quod inordinate appetit; et iterum in abnegationem intellectus et voluntatis subdividitur: nam in corde, teste S. Bernardo, duplex est lepra, propria voluntas, et proprium consilium; lepra utique nimis pessima, eoque perniciosior, quod magis interior. S. BERN. s. iii de Resurrect.

ACTUS. — Hos P. Ludovicus de Ponte, ut in vita ejus manuscripta videre est, assignavit, dum sic loquitur: Abnegationem perfectam cognovi, in magna vigilantia ad sentiendum motus inordinatos animæ, et ad reprimendum statim, et castigandum nos pro illis. Sicut fortis miles viso hoste eum aggreditur, et necat, et timorem incutit aliis, ne accedant; ita est genus pietatis, in hac parte, secum esse crudelem. LANCIZ. opusc. x, c. xv.

Hæ motuum inordinationes rediguntur ad quatuor.

Prima inordinatio est in cogitationibus et imaginationibus de rebus noxiis, vel vanis, vel impertinentibus illo tempore, vel cum nimia sollicitudine.

Secunda est in affectionibus et in volitionibus rerum prohibitarum, uti sunt affectio superbiæ, iræ, invidiæ, et aliæ; vel quoad modos prohibitos, uti est turbatio, vel inquieti propensio ad concionandum, sciendum, et circa officium proprium.

Tertia est in repugnantis erga opera

virtutum, cum tepiditate annexa circa illa, uti sunt opera cultus divini, obedientiæ, amoris proximorum.

Quarta est libertas sensuum, in videndo, audiendo, loquendo, exundo ad has res cum impetu, curiositate, libertate, etc. Quod si in his quatuor generibus inordinacionum me mortificabo et negabo, tollam impedimenta unionis cum Deo, et perfecte familiaritatis cum illo, et potero dicere: Introdixit me Rex in cellam vinariam, et ordinavit in me charitatem.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Si quis vult post me venire abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me. *MATT. XVI, 24.*

Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, et projice abs te; expedit enim tibi, ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. *MATT. V, 29.*

NECESSITAS. — Castigo corpus meum, et in servitutem redigo, ne forte, cum aliis prædicavero, ipse reprobos efficiar. *I COA. IX, 27.*

Post concupiscentias tuas non eas, et a voluntate tua avertere. Si præstes animæ concupiscentias ejus, faciet te in gaudium inimicis tuis. *ECCLES. XVIII, 30.*

Circumcidimini Domino, et auferite præputia cordium vestrorum, viri Juda, et habitatores Jerusalem: ne forte egredietur ut ignis indignatio mea, et succendatur, et non sit, qui extinguat, propter malitiam cogitationum vestrarum. *JER. IV, 5.*

UTILITAS. — Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. *JOAN. XII, 24.*

Qui amat animam suam, perdet eam: et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. *IB. 25.*

DIGNITAS. — Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum concupiscentiis suis. *GAL. V, 24.*

EX SS. PATRIBUS.

QUALITAS. — Semetipsum abnegat, qui mutatus ad meliora incipit esse quod non erat, et desinit esse quod erat. Quia licet homo quoad substantiam suam manet idem

qui ante, quoad animi tamen qualitatem oportet ut mutetur, et fiat alius homo. *S. CASS. Sup. Ezech.*

Qui sunt violenti illi, qui regnum celorum rapiunt? nempe illi, qui non aliis, sed voluntatibus suis præclaram inferunt violentiam, qui direptione laudabili, omni se presentium rerum voluptate fraudant, et voce dominica egregie direptores pronuntiantur, et per ejusemodi rapinam regnum celorum violententer invadunt. Isti sunt profecto laudabiles violenti, qui vim faciunt perditioni suæ. Perditio nostra est oblectatio vitæ præsentis, et, ut expressius dicam, executio voluntatum, desideriorum que nostrorum. *CASSIAN. coll. XXIV, c. XXVI.*

Vere magni animi est, quasdam injurias negligere, nec ad quorundam consortia aures vel linguam habere.

Illud est magnificum, si subjectus contumeliis, judicium Dei laudes; si vexatus ægritudine, judicio Dei deputes; si te inopia premit, non revocet quominus laudes judicium Dei.

Magna virtus est si non lædas a quo læsus es; magna virtus est si cui nocere potuisti parcas: nobile vindictæ genus est ignorare victo.

Contemne divitias, et eris dives; contemne gloriam, et eris gloriosus; contemne supplicia inimicorum et tunc eos superabis.

NECESSITAS. — Nemo in celestem thalamum coronatus ingreditur, nisi qui primam, et secundam, et tertiam negationem impleverit, ut scilicet primo renuntiet rebus omnibus humanis, et parentibus; secundo voluntati propriæ; tertio inani gloriæ, quæ solet obedientiam subsequi. *S. CLIM. gr. II.*

Nisi quis a semetipso deficiat, ad Deum, qui supra se est, non appropriquat. *Glossa sup. Luc.*

DIGNITAS. — Omnes homines sumus ad imaginem Dei: illud autem ad similitudinem illorum tantum est, qui per multam charitatem, libertatem suam Deo in servitutem adixerunt. Quando enim non sumus nostri, tunc similes sumus ei, qui nos sibi per charitatem reconciliavit. *S. DIADOCH. c. IV.*

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI.

NECESSITAS. — Fili, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneget semetipsum; compediti sunt omnes pro-

prietarii, et sui ipsius amatores, cupidi curiosi, gyro vagi, quærentes semper mollia, non quæ Jesu Christi, sed hoc sepe fingentes, et componentes quod non stabit; peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. *Lib. III, c. XXXII, § 1.*

Adhuc multa habes ad relinquendam, quæ, nisi ex integro mihi resignaveris, non acquies quod postulas. *IB. § 2.*

Quandocumque homo aliquid inordinate appetit, statim inquietus fit. *Lib. I, c. VI, § 1.*

Homo, qui necdum perfecte in se mortuus est, cito tentatur, et vincitur in pravis et vilibus rebus. Sæpe habet tristitiam, cum se subtrahit: leviter etiam indignatur, si quis ei resistit. *IBID.*

JUCUNDITAS. — Resistendo passionibus invenitur pax vera cordis, non eis serviendi. *IB. § 2.*

Tene breve et consummatum verbum: dimitte omnia, invenies omnia; relinque cupidinem, et invenies requiem. *Lib. III, c. XXXII, § 1.*

Utinam sic tecum esset, et ad hoc pervenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nutum meum pure stares, et ejus quem tibi preposui, Patris, tunc mihi valde placeres, et tota vita tua in gaudio et pace transiret. *IBID. § 3.*

UTILITAS. — Fili, quantum a te vales exire, tantum in me poteris transire. Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interius relinquere, Deo conjungit. Volo, te perfectam addiscere abnegationem in voluntate mea, sine contradictione et querela. *Lib. III, c. VI, § 1.*

EXEMPLA CATHOLICA.

QUALITAS. — Salamanus cum prius in sua domuncula sine ullo humano consortio vixisset, Episcopo domum ejus ingrediente, et manum pro sacerdotio imponente, nihil resistit. Deinde cives vici, ex quo erat, proficiscentes ad alium locum, cum noctu fluvium trajecissent, et domum perfordissent, eum accipientes nec resistentem, nec jubentem, in suum vicum exportarunt, et in domuncula incluserunt, ubi ille similiter quietem agebat, cum nullo loquens. Paucis autem post diebus, qui erant illius vici, qui est e diverso, cum noctu rursus aggressi essent, et domum perfordissent, ad se abduxerunt, neque contradicentem, nec, ut maneret, ur-

gentem, neque rursus prompto et alacri animo recedentem. Ita seipsum omnino mortuum mundo constituit. *LANCZ. opusc. X, c. XIV.*

S. MARIA MAGDALENA de Pazzis adeo in hac abnegatione profecerat, ut ne quidem Spiritum Sanctum, desiderio ex propria voluntate orto, desiderare vellet. Hinc dicebat: Nolo ipsum desiderare ex meipsa, tanquam a meipsa; quia nolo habere ullum desiderium, et audebo dicere, imo dicam: quamvis illud desiderium mihi daret, ut per illud voluntas mea fieret, et non illius tanquam illius, et non tanquam mea; etiamsi in hoc esset ejus voluntas, sed illa non esset principaliter, imo totaliter ejus, nullo modo vellem esse contenta. Atque ita bonum, quod ad me venit non per hanc viam puræ solius Divinæ voluntatis, non mihi videtur bonum. *LANCZ. opusc. X.*

De monachis Ægyptiis testatur Cassianus, quod adeo voluntatem suam abnegavit, ut, quæcumque fuerint a Præposito præcepta, tanquam a Deo sint cœlitus edita, sine ulla discussione complere festinent, et nonnumquam etiam impossibilia sibi impetrata ea fide ac devotione suscipiant, ut tota virtute ac sine ulla hesitatione perficere ea nitantur, et ne impossibilitatem quidem præcepti pro senioris sui reverentia metiantur. *CASSIAN. lib. III Inst. c. X.*

Abbas Nostero, ingressus Religionem apud se dicebat: Ego et asinus unum sumus: posthac debeco esse, sicut ille; quidquid ei imponitur, hoc portat, et sine mora quidem, non petens, quare, aut ad quem finem ei imponatur. Vide plura, maxime de nostris hominibus in V. Mortificatio § 5 et 6. *Vit. PP. I. de humil.*

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut æger aut cliens, ubi a medico vel advocato deceptum se advertit, illorum consilia merito respuit; ita cum nos quoque a judicio et voluntate nostra toties deceptos esse sciamus, merito deinceps fidere amplius non debemus. *FATIUS, c. XII.*

NECESSITAS. — Sicut lapsus et jacenti in luto ad hoc, ut abstergatur et emundetur, non satis est surgere, sed postquam surrexit, requiritur, ut sordes illas, quæ vestibus inhaeserunt, excutiat; ita illi, qui multis annis in cœno proprii amoris ac voluptatum hujus mundi immeris jacuit, non sufficit sur-

gere et emergere ex hoc ceno, relinquendo mundum, et ea, quæ in mundo sunt; sed necesse est, ut etiam sordes a se excutiat, et maculas, id est, affectus mundanos eluat. *FATIUS, c. ix.*

Sicut patrefamilias peregre abeunte, mox canes domestici hac illac insolenter vagantur, importunitis latratibus omnia complent, et morsibus quosvis obvios aggrediuntur; ita eum anima foras evagatur, et negligit ea quæ sunt sui muneris, mox veluti protervi alque importuni canes ex diversis partibus libidines corporis foras se dant, et vehementer in ipsum oblatrant, ac variis modis dilacerare conantur. *S. BASIL. in Const. monast.*

Sicut equus aufugiens, qui capistrum adhuc capiti obvolutum habet, facile implicatur, capistrumque, et in stabulum antiquum reductur; ita et is, qui a mundo fugit, nisi etiam a capistro affectuum mundanorum sit liber, facile iterum antiquis cupiditatibus irretietur, et tandem omnino iterum ad mundum retrahetur. *FATIUS, c. ix, de Mort.*

UTILITAS. — Sicut equus, licet indomitus et effrenis, si tamen peritum habeat equitem sibi insidentem, nemini nocet, ipsum vero equitem cito, facileque viam suam decurrere facit; ita corporis vivacitas ei, qui ad eam refrenandam animum promptum ac vigilantem habet, non modo non obest, sed potius plurimum juvat ad viam perfectionis celeriter ac suaviter decurrendam.

Sicut obturatis fontibus præcipuis aquæ largiter fluentis, mox omnes etiam rivi ab illis promanantes exsiccantur; ita ex abnegatione voluntatis iudicii proprii, abnegatio omnium aliarum passionum et affectuum in anima nostra repugnantium procedere solet.

ASCETICA.

Cum hæc abnegatio sit unum ex præcipuis mediis, quibus ad perfectionem tenditur et pervenitur; ideo plurimum quoque conari debet Asceta, ut cognitionem, estimationem, et praxim illius sufficientem acquirat.

Et cognitionem quidem quod attinet, hanc non difficulter acquirit, si bene perpendat doctrinam a S. Dorotheo sequentibus verbis datam: Patres sancti et Majores nostri sibi ipsius mundum crucifigentes, per dura certamina, sese quoque mundo crucifixerunt. Nos vero videmus nobis ipsis mundum crucifixisse, quia reliquimus eum, et ad mona-

steria divertimus; at nolumus nos mundo crucifigere, adhuc enim in animo nostro viget blanditiæ illius, adhuc in nobis ipsius affectum abscondimus. Compatimur illius gloriæ, compatimur deliciis et voluptatibus, compatimur ornamentis et vestibus, ob viles et inanes res dilabimur plerumque ad pristinas ejus passiones. Quod sane non nisi ex amentia provenit, ut qui pretiosas, et magnas res reliquimus, ob minimas plurimum perturbemur. Atque id a nobis pessime, ut enim mundo et ejus rebus abrenuntiavimus, ita et pristinis ejus passionibus abrenuntiare debemus.

Praxim vero abnegationis ex sequenti S. Nili Abbatis doctrina discet: Consulendum est, inquit, iis, qui nuper a mundi tumultu discesserunt, ut quietem et silentium colant, caveantque, ne frequentius in publicum prodeundo, vulnera per sensus accepta cogitatione renoveant, neve antiquis peccatorum similitudinibus alias formas adjungant; mens enim eorum, qui nuper a malitia recesserunt, similis est corpori ex diuturno morbo convalescere incipienti, quod nondum confirmatis viribus quolibet affectio in graviorem morbum impellit. *CASSIAN. lib. V Inst. c. xiii.*

Unde et Sanctus Bernardus ait: Omnis nova conversio pristinae vite habet permissionem. *S. BERN. serm. vi ad Sor.*

Estimationem denique ex doctrina ab ipso Christo S. Mariæ Magdalene de Pazzis data concipiet, sic enim ei dixit: Inter impedimenta donorum S. Spiritus non tantum sunt ea peccata, quæ Deum expellunt ex anima, sed et propria voluntas, et proprium iudicium eorum, qui modo suo volunt servire Deo. Qui quidem desiderant Spiritum Sanctum, sed eum desiderant eo modo, qui illis placet, et qui illis videtur et sic se reddunt inhabiles ad percipiendum eum, qui est tanquam hamus quidam, quo Deus vult capere animam ex se adeo vilem. *Vit. p. iiii, § 1.*

MISCELLANEA.

QUALITAS. — S. Fulgentius Episcopus et Abbas illos veros Monachos esse dicebat, qui mortificatis voluntatibus suis parati essent, nihil velle, vel nolle, sed Abbatis tantummodo consilia vel præcepta servare. *SURUS 1 Jan.*

ABSTINENTIA.

S. Bernardus querens, an ex Collegio Discipulorum reprobari quis possit, non habens loculos? respondet affirmative, eo quod non tantum dentur loculi pecunie, sed etiam propriæ voluntatis, quæ, nisi abnegetur, æque ac pecunia in periculum præcipitare potest. *S. BERN. in decl. sup. Ecce nos.*

UTILITAS. — Catharinæ sic olim locutus est Christus: Dico tibi, et Patri animæ tuæ, quem dedi tibi super terram, ut viriliter tolleretur ea, quæ concedantur vobis, omni propria voluntate sensitiva perempta; hæc enim ratione omnes virtutes acquiruntur.

DIGNITAS. — Eidem alias dixit Christus: Si peteres a me, qui sunt isti? tibi responderem: Ipsi sunt alter ego, quia sponte periderunt, et abnegarunt eorum propriam voluntatem, facti meæ voluntati conformes, et uniti, et in omnibus ea induti.

AUCTORES.

Julius Fatus, de Mortific. c. ix, x, xi, xii, Nicolaus Lancizius, opusc. x, c. xiii, xiv et xv.

Bernardinus Rosignolius, de Disciplina Christ. perfect. l. II, c. xxx et l. V, c. vi.

ABSTINENTIA.

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est virtus, qua voluptatem in usu ciborum sitam refrenamus, et debitum modum in eorum sumptione constituimus. Vel brevius, juxta S. Thomam: Est subtractio ciborum ratione regulata. *S. THOM. II, 2. q. cxlvi, cap. i.*

DIVISIO. — Dividitur 1. In *Magnum et generale*, de qua S. Augustinus: Magnum et generale jejunium est, abstinere ab iniquitatibus, et illicitis voluptatibus. 2. *Naturalem*, per quam ab omni simpliciter cibo, potaque abstinemus, qualis nocte sumptionem SS. Eucharistiae a media nocte requiritur. Licet hæc et prior abstinentia minus propriæ abstinentie nomen participet, prout illa ex S. Thoma supra definita est. 3. *Philosophicam*, quæ est parcimonia cibi ac potus secundum rectam rationem moderata. 4. *Ecclesiasticam*,

quæ juxta Ecclesiæ præscriptum certis diebus, et carniæ esum subtrahimus, et unica tantum refectioe contenti sumus. *S. AUG. super Joan.*

Subdividitur hæc Abstinentia Ecclesiastica in *Quadragesimalem*, de qua S. Ambrosius ait: Bonum est quidem cunctis temporibus jejunare, sed melius Quadragesimam jejunare cum Christo; hæc enim Quadragesimam nobis Dominus suo jejunio consecrav. 2. In abstinentiam *Quatuor Temporum*, de qua S. Isidorus Hispalensis locutus est dicens: Triduanis autem diebus jejunare de exemplo sumptum est Ninivitarum, qui damnatis pristinis vitiis, lotos se tribus diebus jejunio ac penitentiae contulerunt, et operi sacris Deum ad misericordiam provocarunt. *S. ISID. c. xli, De offic. Eccl.*

3. In *Vigiliarum* abstinentiam, de qua S. Bernardus sic locutus est: Sanctorum Festa præcipua Patrum sanxit auctoritas, votivis præveniendâ jejunii, utiliter plane, et non ad insipientiam nobis, si adfuerit, qui advertat. Multa siquidem quotidie peccata contrahimus, et in multis offendimus omnes, nec tutum est omnino, celebrandas suscipere festivitates sacras, maximeque eas, quæ maxime sunt, nisi prius abstinentiæ purificatione præmissa, quod digniores inveniamur et capaces spirituum gaudiorum. Et paulo post: Non modo tamen præparatio est ad proximam celebritatem observatio præmissa jejunii, et ad monitio quædam, eruditioque non parva. Discimus ex hoc ipso, quænam sit vera via festivitatis æternæ. Quid est enim, quod jejunii solemnitas præveniamus, nisi quod per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei? Indignus quippe est sollemni lætitia qui statutam Vigiliæ abstinentiam non observat. Mane, inquam, si renuis affligere animam tuam in Vigilia, indignus jure censeberis requie, et exultatione festiva. Est autem universim præsentis vite tempus Vigilia quædam sollemnitatis magni et æterni Sabbati, quod præstolamur, nec causaberis Vigiliis longiores, si æternitatem festivitatis attendas. *S. BERN. in Vigil. S. Andree.*

Suspiciuntur autem hæc jejunia ad quinque fines obtinendos. 1. Ad cultum divinum religiosius exhibendum. 2. Ad carnem edomandam, spirituique subjiciendam. 3. Ad fructus penitentiae dignos præstandos. 4. Ad obedientiam exerceendam. 5. Ad quamlibet Dei gratiam consequendam.